

XXIV Интернационални научни симпозијум
Стратегијски менаџмент и системи подршке одлучивању у
стратегијском менаџменту

17. мај 2019, Суботица, Република Србија

Недељко Бабић

PhD студент
Универзитет у Новом Саду
Економски факултет у Суботици
Суботица, Република Србија

Ђерђи Петкович

Универзитет у Новом Саду
Економски факултет у Суботици
Суботица, Република Србија

Лидија Ромић

Универзитет у Новом Саду
Економски факултет у Суботици
Суботица, Република Србија

САВРЕМЕНИ РАЧУНОВОДСТВЕНИ АСПЕКТИ ПОСЛОВНОГ ОДЛУЧИВАЊА У СТРАТЕГИЈСКОМ МЕНАЏМЕНТУ

Апстракт: Менаџмент сваког пословног ентитета на свим својим организационим нивоима доноси пословне одлуке. Процес пословног одлучивања темељи се на употреби рачуноводствених информација. Утицај глобализације, интернационализација пословања доводе до потребе да се примарни концепт финансијског извештавања за ентитет као целину, употпуни са разним интерним финансијским извештајима, и финансијским извештајима о идентификованим организационим деловима ентитета, како би менаџмент могао да доноси квалитетне и правовремене пословне одлуке. Након глобалне финансијске кризе 2008. године, ентитети врше велики број прогноза пословања будућих периода у оквиру својих активности планирања. Све активности планирања подразумевају коришћење рачуноводствених информација. Доношење пословних одлука незамисливо је без квалитетних рачуноводствених информација које су садржане у јединственој информационој бази ентитета. Савремени услови пословања који подразумевају финансијско извештавање уз коришћење јединственог информационог система, употпунио је традиционални аспект финансијског извештавања. Предмет овог истраживања односи се на квалитативну анализу савремених рачуноводствених аспеката пословног одлучивања. Вођени циљем овог истраживања аутори желе да укажу на значај финансијског извештавања током процеса одлучивања у стратегијском менаџменту. Метода истраживања коришћена у овом раду подразумева квалитативни истраживачки дизајн, а као извори анализирају се најновији доступни научни радови и друге публикације, као и званична документа надлежних институционалних тела.

Кључне речи: рачуноводствене информације, финансијско извештавање, пословно одлучивање

CONTEMPORARY ACCOUNTING ASPECTS OF BUSINESS DECISION IN STRATEGIC MANAGEMENT

Abstract: The management of each business entity at all its organizational levels makes business decisions. The business decision-making process is based on the use of accounting information. The impact of globalization, the internationalization of business leads to the need for the primary concept of financial reporting for the entity as a whole, complemented with various internal financial reports, and financial reports on the identified organizational units of the entity, so that management can make quality and timely business decisions. After the global financial crisis in 2008, the entities perform a large number of future business forecasts within their planning activities. All planning activities involve the use of accounting information. Making business decisions is unthinkable without quality

accounting information that is contained in the entity's unique information base. Modern business conditions that involve financial reporting with the use of a single information system, has completed the traditional aspect of financial reporting. The subject of this research relates to qualitative analysis of contemporary accounting aspects of business decision making. Guided by the objective of this research, the authors want to point out the importance of financial reporting during the decision-making process in strategic management. The research method used in this paper implies qualitative research design, and as sources, the latest available scientific papers and other publications are analyzed, as well as official documents of competent institutional bodies.

Key words: accounting information, financial reporting, business decision making

УВОД

Менаџмент сваког ентитета доноси пословне одлуке у складу са дефинисаном стратегијом којом остварује своје пословне циљеве. Доношење пословних одлука најтежи је задатак менаџмента. Пословне одлуке које доноси менаџмент на разним хијерархијским нивоима, су резултат претходно анализираних информација. Менаџмент највише потребних информација налази у финансијским извештајима екстерног или интерног карактера (Џелетовић, Миловановић, 2017). Период након глобалне финансијске кризе 2008. године карактерише тренд регулације у свим сегментима; примера ради (Фабрис, 2018), званични извештаји ММФ-а, шест месеци пре избијања глобалне финансијске кризе били позитивни; претходно нас упућује на то да су традиционални модели финансијског извештавања у најмању руку били недовољни да се открије шта будућност доноси. Данас, десет година после, научна јавност изналази моделе који ће правовремено, и тачно обезбедити информације на којима ће бити утемељене одлуке будућих активности. Савремени рачуноводствени аспекти поред традиционалног модела финансијског извештавања, укључују и разна друга обележја финансијског извештавања о којима ће у наставку бити речи. Пословне одлуке темеље се на квалитетним рачуноводственим информацијама које су садржане у јединственој информационој бази ентитета. (Малинић, Савић, 2011, стр. 106-107). Јединствена рачуноводствена информациона база ентитета глобално је обележје савремених рачуноводствених аспеката. Она садржи осим класичних финансијских извештаја, разне интерне финансијске извештаје, затим информације нефинансијског карактера: о управљању и одговорности, друштвеној одговорности, заштити животне средине и многе друге (Џелетовић, Миловановић, 2017, стр. 398-399). Менаџмент, као врховно управљачко тело пословног ентитета, на основу својих овлашћења, интереса и мотива, креира процес финансијског извештавања. Извештавање о пословним догађајима и предузетим активностима у погледу управљања поверених им ресурса, представља законску обавезу менаџмента сваког пословног ентитета (Милутиновић, 2015, стр 67).

1. ОБЕЛЕЖЈА ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЕШТАВАЊА – ТРАДИЦИОНАЛНИ И САВРЕМЕНИ МОДЕЛ

Финансијско извештавање као ужи сегмент рачуноводствене функције бави се: припремом, презентацијом, односно обелодањивањем сета финансијских извештаја чија се садржина и форма разликује од земље до земље; и других рачуноводствених информација за балансирано задовољење потреба за рачуноводственим информацијама свих интернесних група (стејкхолдери: акционари, повериоци, менаџери, купци, запослени, друштво и држава). Традиционални модел рачуноводственог извештавања углавном подразумева извештавање које у првој мери испуњава све законодавне прописе у смислу форме и садржаја финансијских извештаја. Савремени рачуноводствени модел карактерише извештавање са разних аспеката које ће у потпуности задовољити потребу свих корисника финансијског извештавања. Данас, разни облици финансијског извештавања добијају различите називе; у научној литератури можемо видети следеће називе: корпоративно извештавање, интегрисано корпоративно извештавање, аутоматизација финансијског извештавања и сл. Оно што повезује претходне облике финансијског извештавања односи се на то да су сви они у сврху савремених рачуноводствених аспеката, који ће омогућити квалитетно пословно одлучивање стратегијског менаџмента, као и свих других корисника финансијских извештаја (Liu, Jubb, Abhayawansa, 2018, стр. 3-5). На традиционални финансијски извештај као информациону базу, гледамо на извештај који садржи само финансијске податке; сви међународни стандарди, директиве и конвенције упућују на његово састављање и презентацију. Када је у питању састављање и презентација финансијских извештаја према савременом концепту мислимо на: поред свих традиционалних карактеристика, те потребе за извештавањем о деловима ентитета (сегментно финансијско извештавање), укључивање и свих других нематеријалних информација као што су управљање, друштвена одговорност и сл. Савремени рачуноводствени аспекти обухваћени у овом раду представљају: традиционалне финансијске извештаје интегрисане у савремени модел извештавања (савремени модел интегрисање све финансијске и нефинансијске аспекте), затим ревидирање постојећих МРС и МСФИ са сврхом сужавања могућности избора у методама признавања и обрачуна појединих билансних ставки; а све претходно наведено односи се на циљ којим се обезбеђује јединствена информациона база као основа за процес одлучивања у стратегијском менаџменту. Скуп основних финансијских извештаја према МРС 1 – Презентација

финансијских извештаја, и садржину сета финансијских извештаја према закону у Р. Србији, за правна лица која примењују МРС и МСФИ су: а) биланс стања, који представља преглед имовине, обавеза и капитала на одређени дан; б) биланс успеха, који представља преглед прихода, расхода и резултата пословања у одређеном периоду; в) извештај о осталом резултату; г) извештај о променама на капиталу; д) извештај о токовима готовине; њ) напомене уз финансијске извештаје. Овде напомињемо да презентација финансијских извештаја у Р. Србији; није у потпуности усклађена са МРС – 1 (Закон о рачуноводству РС, 2018, стр. 5-12). Разлог тога је у хијерархији, где се прво поштују национални законодавни прописи, па тек онда донети и усвојени МРС – међународни рачуноводствени стандарди, и МСФИ – међународни стандарди финансијског извештавања (Бабић, 2018). У својим финансијским извештајима опште намене, ентитети обелодањују бројне информације различитог карактера. Обелодањене информације су углавном фокусиране на компанију као целину. Међутим савремени услови пословања довели су до потребе да се последњих година обелодањују и информације које се односе на поједине делове ентитета. Такве информације се називају информације о сегментима. Овај аспект финансијског извештавања обухваћен је посебним стандардом МСФИ 8 – Сегменти пословања. Сегментно финансијско извештавање може бити екстерног или у функцији интерног финансијског извештавања. У складу са овим истраживањем посебно истичемо значај овог извештавања као интерно оријентисаног, јер су овакви извештаји од изузетног значаја као подршка менаџменту приликом доношења пословних одлука (Медвед, 2016). Последње две деценије, развојем и имплементацијом МРС и МРСИ, затим усвајањем разних међународних конвенција и директива које регулишу област извештавања можемо рећи да је процес развоја од традиционалног ка модерном моделу извештавања изузетно дуг и комплексан процес, који ће захтевати измене у кораку са развојем и променама привредних активности на глобалном нивоу (Петкович, Хајнрих, 2012).

1.1.ТРАДИЦИОНАЛНИ МОДЕЛ

Циљ финансијског извештавања односи се на креирање и презентацију квалитетне информационе основе која представља подлогу за процес одлучивања свих интересних група, односно корисника финансијских извештаја. Како би финансијско извештавање било квалитетно, мора да се заснива на одговарајућој професионалној и законској регулативи. Како би квалитет финансијских извештаја био прихватљив за кориснике, неопходно је обезбедити њихову *формалну* исправност (да су финансијски извештаји састављени према МРС и МСФИ, и према законској регулативи) и *материјалну* исправност (да су финансијски извештаји састављени у складу са општеприхваћеним рачуноводственим принципима, начелима уредног билансирања, рачуноводственим конвенцијама, правилима и праксом). На тај начин састављени и презентирани финансијски извештаји имају карактер извештаја *опште* намене, односно намењени су јавности. Екстерни корисници финансијских извештаја могу имати различите информационе потребе, које могу бити другачије од оних које су садржане у финансијским извештајима, у том случају право менаџмента је да ли ће екстерним корисницима одређене додатне информације обезбедити (Малинић, Савић, 2011). На основу претходно изнетог, можемо закључити да је менаџмент супериорнији у односу на све друге кориснике финансијских извештаја када посматрамо информационе податке одређеног ентитета, баш као што је *држава супериорнија у односу на сваког појединца*. Одређени аутори, наглашавају релевантност финансијских извештаја; у смислу да се они односе на остварене резултате у претходном периоду, а коришћење истих за активности прогнозирања могуће је само ако у будућим периодима очекујемо исте или сличне економске услове, у супротном активности прогнозирања су ограничене. Према (Малинић, Савић, 2011) овај модел финансијског извештавања критикују као недовољно свеобухватан у савременим условима пословања. Овим моделом финансијског извештавања нису обухваћени сви финансијски, комерцијални, еколошки и правни аспекти окружења, затим трендови и промене које би се требале узети у обзир за потребе процењивања перспективе ентитета, односно шансе и опасности које произилазе из амбијента у коме ентитет егзистира (стр.110-111); (оригинално: *Bazley M., et al., 1999, s. 26*). Битно је напоменути, да су главне критике појединих МРС и МСФИ упућене на могућност слободног избора у оквиру коришћења различитих метода за признавање и обелодањивање појединих билансних ставки; те је на тај начин отежано њихово тумачење (анализирање), као и упорођивање финансијских извештаја.

1.2.САВРЕМЕНИ МОДЕЛ

Претходно анализиран модел финансијског извештавања у савременим условима пословања мора бити ревидиран, како би био релевантан, као информациона база корисника у процесу одлучивања. Према (Малинић, Савић, 2011) значајне промене у целокупној привреди у XXI веку, које нису биле карактеристичне до пре 30 година имплицирају да традиционални финансијски извештаји не могу да прикажу кључне факторе успеха савремене привреде:

- традиционални финансијски извештаји су фокусирани на способност предузећа да реализује вредност из постојећих средстава и обавеза. Као такви, финансијски извештаји приказују информације историјског карактера. Савремена извештајна парадигма неопходна је како би се обухватила и приказала креирана вредност у ентитету;

- кључни покретачи вредности савремене привреде су углавном нефинансијског карактера и не приказују се у садашњим финансијским извештајима; отуда је неопходно развити сет мерила који ће инвеститорима и кредиторима омогућити вредновање и поређење различитих пословних ентитета по наведеној основи;
- значај различитих нематеријалних средстава у савременим условима пословања, иницира потребу да се омогући приказивање и оних ставки интерно генерисаних нематеријалних средстава, који доприносе вредности ентитета, а који према постојећим МСФИ не испуњавају услове за приказивање у билансу стања (стр. 112). У оквиру савремених рачуноводствених аспеката, битно је детаљније анализирати концепт интегрисаног финансијског извештавања.

2.ИНТЕГРИСАНО КОРПОРАТИВНО ИЗВЕШТАВАЊЕ

Суштинска разлика у аспектима традиционалног и савременог финансијског извештавања лежи у инеграцији, која подразумева да се у извештавање осим финансијских информација, изврши интеграција и нефинансијских података у редовне годишње извештаје. Интегрисано корпоративно извештавање подразумева извештавање о свим финансијским и нефинансијским информацијама одређеног ентитета. Овај савремени аспект, доноси могућности не само финансијског разматрања; већ могућност да се менаџмент ентитета и други корисници благовремено информишу о материјалним питањима пословања, али и за друштво као целину (Прошић, 2015, стр. 62). Интегрисано извештавање (*eng. Integrated Reporting - IR*) представља нови тренд извештавања који је у свету прихваћен и имплементиран само у неке најнапредније и одговорне компаније. На територији Европске Уније само су неке од земаља чланица прихватиле овај концепт и уврстиле га у своје законодавне оквире (у потпуности, или неке његове делове). Једина земља која је до данас у потпуности прихватила концепт интегрисаног извештавања који је дефинисан од стране *International Integrated Reporting Committee (IIRC)* је Јужноафричка Република, док су Данска, Шведска и Велика Британија одлучиле да прихвате само део извештавања према овом концепту (Krzus, Eccles, 2014). Интегрисано извештавање уместо погледа уназад и на резултате претходног периода, фокусира се на циљеве у будућности. Овај савремени концепт извештавања брише линију финансијског и нефинансијског извештавања, те их интегрише у свој концепт (Kaya, Erguden, Sayar, 2016).

2.1.ЕЛЕМЕНТИ ИНТЕГРАЦИЈЕ

Овај концепт заправо подразумева интеграцију свих аспеката који су битни за данашње и будуће пословање пословног ентитета; а главни циљ представља јаснија комуникација између свих корисника финансијских извештаја, и у складу са тим унапређење активности доношења пословних одлука и уопште управљање у стратегијском менаџменту. Шта представља оно што је битно за садашње и будуће пословање ентитета према овом концепту, дато је у следећем табеларном приказу 1:

Табела 1: Интегрисано извештавање (садашње и будуће пословање)

ИНТЕГРИСАНО ИЗВЕШТАВАЊЕ (садашње и будуће пословање)
Околина
Друштвена одговорност
Развој иновације
Одрживи развој
Извештавање
Ефикасно управљање ресурсима

Извор: Аутори, према (Прошић, 2016, и IIRC, <http://integratedreporting.org/>).

Табела 2: Интегрисано извештавање - компоненте

ИНТЕГРИСАНО ИЗВЕШТАВАЊЕ -Компоненте-
Пословни модел стратегија
Управљање
Финансијско пословање
Утицаји на околину
Људски ресурси
Развој инвестиције
Локалне заједнице
Претње и могућности

Извор: Аутори, према (Прошић, 2016, и IIRC, <http://integratedreporting.org/>).

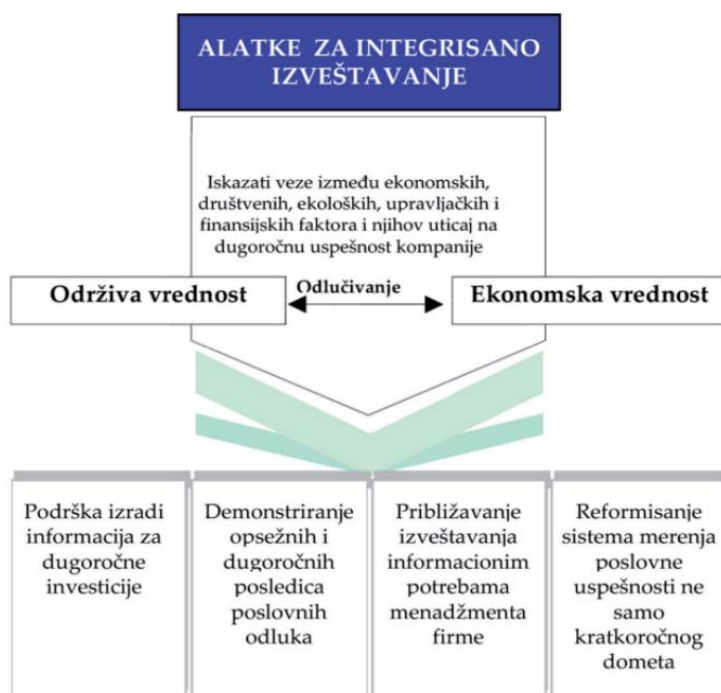
У табели 2. примећујемо све компоненте које улазе у процес интеграције. Компоненте представљају интензивније коришћење нефинансијских информација, односно: еколошке, социјалне и управљачке аспекте пословања ентитета; као и квантитативне исказе финансијског извештаја (које су углавном, до сада једине у начину извештавања).

2.2. ПРИНЦИПИ ЗА ИЗРАДУ ИНТЕГРИСАНОГ ИЗВЕШТАЈА

International Integrated Reporting Committee (IIRC) је у свом документу из 2011. године идентификовао 5 кључних принципа за израду интегрисаног извештаја (IIRC, 2011, стр. 12-14):

1. **Стратешка оријентација:** даје увид у стратешке циљеве ентитета, како су ови циљеви повезани са способношћу да ентитет ствара и одржава вредност током времена; као и ресурсе и односе од којих зависи.
2. **Повезаност информација:** интегрисано извештавање показује однос између различитих компоненти пословног модела пословног ентитета са спољним факторима који утичу на организовани пословни ентитет, као и факторе и односе од којих зависи успешност пословног ентитета.
3. **Фокус на будућност:** укључује очекивања менаџмента у погледу будућности, будуће перспективе и неизвесности у вези са одређеним пословним ентитетом.
4. **Одзив и укљученост свих корисника извештаја** (свих стејкхолдера): омогућује увид у односе компаније са њеним кључним корисницима интегрисаних извештаја, како и на који начин разуме, узима у обзир и одговара на њихове информационе потребе.
5. **Концизност, поузданост и материјалност:** даје сажете информације и поуздане информације које представљају добру основу за процену способности ентитета да ствара и одржава вредност у кратком, средњем и дугом року.

Наведених 5 кључних принципа обавезно је применити при одређивању садржаја интегрисаног извештаја, који треба да буде заснован на 6 кључних елемената који морају бити међусобно повезани, а то су (IIRC, 2011, стр. 14): преглед организације и пословног модела; оперативни контекст, укључујући кључне ризике и могућности, као и доступност и квалитет релевантних фактора; стратешки циљеви и стратегија за постизање тих циљева; управљање и награђивање; изгледи за будућност; и перформансе. Наведени елементи у потпуности приказују интегрисаност свих финансијских и нефинансијских аспеката извештавања о одређеном пословном ентитету (Deloitte, 2019).

Слика 1: Алатке за интегрисано извештавање
Извор: Прошић, 2016

Претходна слика нам говори о потреби исказивања јасне везе између економских, друштвених, еколошких, управљачких и финансијских фактора и њихов утицај на дугорочну успешност пословног ентитета. Процес одлучивања треба да буде темељен на одрживој вредности и економској вредности.

3. ПРЕДЛОЗИ ЗА ПОБОЉШАЊЕ ФИНАНСИЈСКОГ ИЗВЕШТАВАЊА КАО ПРЕДУСЛОВ ЗА УСПЕШНО ДОНОШЕЊЕ ПОСЛОВНИХ ОДЛУКА

Садашњи модел финансијског извештавања, према (Ромић, 2015) захтева конзистентно поштовање рачуноводствених принципа и стандарда са ограниченим могућностима избора без обзира на делатност ентитета или специфичности пословања. Међутим флексибилнији модел, који наглашава специфичности сваког ентитета на разним информационим пољима је погоднији у задовољавању потреба корисника информација. Управо тај флексибилнији модел, можемо посматрати као савремени аспект извештавања, који је претходно анализиран, а подразумева интегрисано извештавање свих финансијских и нефинансијских података одређеног ентитета. Савремени извештај се не бави само подручјем досадашњег финансијског извештавања, већ и проширењем модела извештавања и то укључивањем нефинансијских информација, поред финансијских и оперативних. Промене се препоручују у правцу: проширења модела пословног информисања, побољшања финансијских извештаја, побољшања ревизије и повећања могућности праћења промена (Ромић, 2015, стр. 434).

3.1. ПРОБЛЕМИ У ПРАКСИ

Без обзира на бројне предности у смислу свеобухватности интегрисаног извештавања, он је тек на свом почетном развојном путу, до сада је прихваћен у малом броју земаља, а нешто више у броју великих пословних ентитета. Проблем у пракси може бити тај да ентитети једноставно не желе да обелодане додатне информације; такво извештавање није могуће у ентитетима који немају јасну визију, и пословне стратегије, незаблазна је воља менаџмента у процесу имплементације интегрисаног извештавања. У садашњим условима пословања, од изузетног је значаја иницијатива Европске Уније (ЕУ) као подршка имплементацији и развоју интегрисаног извештавања, Европски Парламент је усвојио Директиву о нефинансијском извештавању под називом "Directive 2014/95/EU", 2014. године. Ова директива односи се на обавезно нефинансијско извештавање јавних ентитета од 2017. године за пословне ентитете који имају више од 500 запослених радника (Прошић, 2015).

3.2. КОРАЦИ КА ПОТПУНОМ САВРЕМЕНОМ МОДЕЛУ ИЗВЕШТАВАЊА

У претходним тачкама рада, анализирали смо традиционални и савремени модел финансијског извештавања, у оквиру ове тачке аутори дају одређене препоруке у виду корака ка остварењу потпуног савременог модела извештавања (потпун у контексту интеграције финансијских и нефинансијских информација, а савремен у контексту задовољења информационих потреба у садашњим условима пословања). Кораци су следећи: а) на међународним телима је да у будућности ревидирају МРС и МСФИ стандарде у контексту сужавања могућности избора приликом њихове примене (коришћење различитих могућих метода); б) да одређене препоруке надлежних институционалних тела која се баве овом проблематиком, буду обавезујућа (као што је на пример обавезно извештавање о идентификованим сегментима пословања о којима је било речи); в) да националне економије благовремено врше усклађивање националних прописа са међународним захтевима; г) да суштина интегрисаног извештавања буде схваћена као изузетан значај за подршку активности процеса одлучивања у стратегијском менаџменту; д) да обелодањивање интегрисаног извештавања буде обавезујуће у контексту законодавног оквира и сл. *Потпуне информације*, садржане у савременим рачуноводственим аспектима могу задовољити потребе свих информационих корисника.

ЗАКЉУЧАК

На основу детаљне квалитативне анализе у овом раду, можемо закључити да су савремени услови пословања чије су карактеристике честе и нагле промене у привредним активностима последњих година, довеле до потребе стварања нових модела извештавања пословних ентитета са сврхом изградње квалитетних информационих основа за управљање процесима одлучивања. Компаративном анализом традиционалног и савременог аспекта финансијског извештавања, идентификовали смо кључне разлике међу ова два модела. Добијени резултати истраживања у свом главном контексту односе се на специфичност савременог концепта извештавања, као концепта који интегрише све финансијске и нефинансијске информације одређеног ентитета. У последњој тачки рада, аутори су на основу претходне анализе идентификовали кораке ка потпуном савременом моделу финансијског извештавања, који представља јединствену и квалитетну информациону основу за доношење квалитетних и правовремених пословних одлука у стратегијском менаџменту.

РЕФЕРЕНЦЕ

- Малинић, С., Савић, Б. (2011). *Трансформација корпоративног извештавања - од финансијског ка пословном извештавању*. Преузето Фебруар, 2019 са:
http://www.horizonti.ekfak.kg.ac.rs/sites/default/files/Casopis/2011_1/6_Malinic_Savic.pdf
- Прошић, Д. (2015). *Интегрисано извештавање – нов приступ корпоративном извештавању и управљању*. Банкарство, Удружење банака Србије, Београд. (Преузето фебруар 20, 2019 <https://scindeks-clanci.ceon.rs/data/pdf/1451-4354/2015/1451-43541504062P.pdf>).
- Robert G. Eccles, G. R., and Krzus, P., (2014). *The Integrated Reporting Movement: Meaning, Momentum, Motives, and Materiality*. (Преузето фебруар 27, 2019, <https://www.hbs.edu/faculty/Pages/item.aspx?num=49071>).
- Каја, С, Tansel., Erguden, A., E., Sayar, A. R. Z., (2016). *Essence of Integrated Reporting: A Holistic Framework for Sustainability and Value Creation*. (Преузето фебруар 20, 2019 https://www.researchgate.net/publication/310757801_Essence_of_Integrated_Reporting_A_Holistic_Framework_for_Sustainability_and_Value_Creation).
- Deloitte. (2019). *IIRC issues Discussion Paper on Integrated Reporting, proposes a new approach to corporate reporting*. (Преузето фебруар 20, 2019 <https://www.iasplus.com/en/news/2011/September/news7044>).
- International Integrated Reporting Committee (IIRC). *Званична документ*. (Преузето фебруар 20 - 25, 2019: <http://integratedreporting.org/> , и <http://integratedreporting.org/wp-content/uploads/2015/03/13-12-08-THE-INTERNATIONAL-IR-FRAMEWORK-2-1.pdf> , и <http://integratedreporting.org/the-integrated-reporting-discussion-paper/>).
- Закон о рачуноводству РС, ("Sl. glasnik RS", br. 62/2013 i 30/2018). (Преузето фебруар 29, 2019 https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_racunovodstvu.html).
- Бабић, Н. (2018). *Карактеристике и значај рачуноводствених политика сегментна извештавања на примеру два ентитета. Тачка: 1. Финансијско извештавање и 2. Сегментно финансијско извештавање*. (стр. 4-16). Економски факултет у Суботици, Универзитет у Новом Саду. Мастер рад, необјављен рад.
- Џелетовић, М., Миловановић, С. (2017). *Квалитетно корпоративно извештавање – предуслов ефикасног менаџмента*. (Преузето фебруар 20, 2019 http://www.odbrana.mod.gov.rs/odbrana-stari/vojni_casopisi/arhiva/VD_2017-7/69-2017-7-27-Dzeletovic.pdf).
- Медвед, И. (2016). *Значај организовања и функционисања сегментног финансијског извештавања*. Часопис рачуноводство, Савез рачуновођа и ревизора Србије, СРПС, Београд , бр.1. (стр. 181-210).
- Петковић, Ђ., Хајнрих, Ј. (2012). *Рачуноводствене информације у функцији пројекције успешности пословања предузећа у условима финансијске кризе*. XVIII Интернационални научни скуп СМ – Стратегијски менаџмент и системи подршке одлучивању у стратегијском менаџменту, мај, Суботица – Палић, Зборник радова (стр. 98-101).
- Ромић, Л. (2015). *Теорија и политика биланса*. Економски факултет у Суботици, Суботица. (стр. 434-440).
- Zihan Liu, Z. , Jubb, C., Abhayawansa, S. (2018). *Analysing and evaluating integrated reporting: Insights from applying a normative benchmark*. Journal of Intellectual Capital, Преузето фебруар 20, 2019 <https://doi.org/10.1108/JIC-02-2018-0031> (str. 3 -5).
- Милутиновић, С. (2015). *Савремени трендови у хармонизацији финансијског извештавања*. Економски факултет у Суботици, Суботица. Докторска дисертација, необјављен рад (стр. 67).
- Фабрис, Н. (2018). *Јесење заседање ММФ-а*. Гостујуће предавање на Економском факултет у Суботици, Универзитет у Новом Саду. Белешке аутора, необјављен рад.